

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV KK284/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kaivoshankkeiden ympäristövaikutuksiin liittyvien tietojen julkisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tiina Elon /vihr ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 284/2019 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä sen varmistamiseksi, ettei ympäristövaikutuksiin liittyvää tietoa lainvastaisesti salata, vaan kaikki vaikutusselvitysten arvioinnin luotettavuuden varmistamiseksi tarvittava tieto on osallisten saatavilla ja vaikutukset arvioidaan kattavalla tavalla ja kuinka asia aiotaan ottaa huomioon kaivoslainsäädäntöä uudistettaessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Julkisuuslain lähtökohtana on kaikissa hallintoasioissa julkisuusperiaate. Julkisuuslain mukaisesti kaikki viranomaisten tiedot ovat julkisia, ellei toisin säädetä. Julkisuuslain 24 §:ssä säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista kuten esimerkiksi asiakirjoista, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta.

Kaivostoimintaan liittyviin lupahakemuksiin voi liittyä myös luottamuksellista, ja tästä syystä vain viranomaisille annettavaa tietoa. Toiminnanharjoittajan tulee voida luottaa siihen, että tätä tietoa käsitellään asianmukaisesti. Toisaalta viranomainen pohtii omalta osaltaan tapauskohtaisesti, onko tieto, jonka toiminnanharjoittaja ilmoittaa luottamukselliseksi, todella sen luonteista, että tieto on perustellusti tarpeen pitää vain viranomaisen hallussa. On mahdollista, että viranomainen katsoo tiedot julkisiksi, vaikka toiminnanharjoittaja näkee niiden olevan liikesalaisuuksia.

Kaivosviranomaisen käytäntö on, että luottamukselliseksi todettua tietoa toimitettaessa toiminnanharjoittajalta pyydetään asiasta myös tiivistelmä, josta yksityiskohtaiset, liikesalaisuustiedot on jätetty pois, eli että toiminnanharjoittaja tekee dokumentista sekä julkisen että ei-julkisen version.

Ympäristönsuojelulain 210 §:n mukaan toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot ovat julkisia. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/74/EY ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta perustuu Århusin sopimukseen (SopS122/2004), joka koskee oikeutta saada tietoa, osallistua päätöksentekoon ja käyttää muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa. Direktiivi on Suomessa toimeenpantu mm. julkisuuslailla (621/1999), hallintolailla (434/2003) ja ympäristönsuojelulla (86/2000 ja 527/2014). Lisäksi ympäristöministeriö on antanut vuonna 2005 toimialansa

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV KK284/2019 vp

aluehallintoviranomaisille päätöksen direktiivin edellyttämistä tehtävästä ympäristötiedon saatavuuden, aktiivisen ja järjestelmällisen levittämisen ja laadun varmistamiseksi.

Em. direktiivin tavoitteet on myös otettu huomioon myös direktiivin voimaan tulon jälkeisissä ympäristöön kohdistuvan lainsäädännön uudistuksissa kuten uudessa ympäristönsuojelulaissa ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun laissa (252/2017). Uusi vuonna 2017 voimaan tullut YVA-laki myös vahvisti merkittävien ympäristövaikutusten arviointia ja niiden huomioon ottamista luvassa.

Ympäristön käyttöä ja suojelua koskevissa hankkeissa asianosaisten joukko saattaa olla varsin suuri ja yleisöllä voi olla kiinnostusta ympäristöön vaikuttavista tiedoista. Ympäristöllisiä menettelyjä on viime vuosina sähköistetty ja tämä kehitys jatkuu edelleen. Vuoden vaihteessa tulee voimaan ympäristönsuojelulain ja vesilain muutokset, joiden mukaan ympäristölupaa ja vesilupaa koskevat menettelyt pohjautuvat jatkossa sähköiseen asiointiin ja viranomaiskäsitelyyn. Samalla turvataan eräiltä osin mahdollisuus hoitaa edelleen asiointia ilman sähköistä menettelyä. Myös kaivoslain lupahakemuksia ja lupia koskevaan tiedottamiseen on tulossa vastaavat muutokset.

Ympäristön käyttöä koskeviin hankkeisiin, kuten kaivoshankkeisiin, kohdistuu monia arviointi- ja lupamenettelyjä, jotka perustuvat useaan lakiin. Luvanhakijan, muiden asianosaisten ja yleisön sekä toimivaltaisten viranomaisten kannalta on tärkeää, että eri lakien väliset suhteet ovat selvät ja lainsäädännön soveltamiskäytäntö yhdenmukaista. Viime kädessä hallintotuomioistuimet arvioivat ratkaisussaan hallintopäätösten lainmukaisuutta.

Ympäristöministeriö järjestää vuosittain toimialansa lainsäädännön toimeenpanosta vastaaville viranomaisille neuvottelu- ja koulutuspäiviä, joissa käsitellään lainsäädännön toimeenpanoa ja oikeuskäytäntöä.

Hallitusohjelman mukaan kaivoslainsäädäntö uudistetaan. Lähtökohtana on ympäristönsuojelun parantaminen, kaivosten toimintaedellytysten varmistaminen sekä paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen. Työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on valmistella kaivoslakiin tehtävät muutokset. Kaivostoimintaan liittyvän sääntelyn kehittämisen yhteensovittamiseksi ministeriö asettaa työryhmän, joka seuraa myös muiden hallinnonalojen vastuulla olevien kaivosten toimintaan liittyvien hallitusohjelman mukaisten uudistusten tilannetta.

Helsingissä 21.11.2019

Elinkeinoministeri Katri Kulmuni